

УДК 65.012.224

ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА НЕРУХОМЕ МАЙНО, ЗРУЙНОВАНЕ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ

Вікторія Єфременко; Вікторія Натолока

*Донбаська національна академія будівництва і архітектури,
Івано-Франківськ, Україна*

Резюме. Проаналізовано досвід наукових досліджень деяких українських науковців у питаннях забезпечення житлових прав громадян та правові конструкції забезпечення житлових прав громадян в умовах збройної агресії російської федерації, а також питання реалізації житлових прав вимушених переселенців в Україні. Розглянуто кількість інформаційних повідомлень про пошкоджене або зруйноване житло внаслідок збройної агресії російської федерації від громадян України через український електронний сервіс державних послуг «Дія», а також визначено найбільш постраждалі регіони. Розкрито можливість громадян України, які постраждали від військової агресії, щодо звернень до Європейського суду, який діє на основі Європейської конвенції з прав людини та Загальної декларації з прав людини, а також суперечні питання отримання компенсацій в разі таких звернень. Проаналізовано законопроект про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації та встановлено основні поправки до цього законопроекту. Досліджено основні тези Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України» та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, збройною агресією російської федерації проти України та актуалізовано основні способи, процес та умови отримання компенсації. Визначено основні питання підготовки документів для отримання компенсації за нерухоме майно, зруйноване внаслідок збройної агресії російської федерації. Проаналізовано проблемні питання компенсації за руйнуваннями нежитлової нерухомості підприємств. Обґрунтовано необхідність підтримання підприємств у питаннях компенсації за зруйновану або пошкоджену нежитлову нерухомість, як суб'єктів господарювання та їх роль у підтриманні економіки держави. Встановлено перелік документів, які потрібні суб'єктам господарювання для отримання майбутніх компенсацій за зруйновану або пошкоджену нежитлову нерухомість.

Ключові слова: документи, компенсація, зруйноване або пошкоджене нерухоме майно, збройна агресія, громадяни України.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.187

Отримано 14.11.2023

UDC 65.012.224

THE ISSUE OF THE PREPARATION OF DOCUMENTS FOR RECEIVING COMPENSATION FOR REAL ESTATE DESTROYED AS A RESULT OF THE ARMED AGGRESSION OF RUSSIA

Viktoriia Yefremenko; Viktoriia Natoloka

*Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture,
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Summary. The article analyzes the experience of scientific research of some Ukrainian scientists in the issues of ensuring the housing rights of citizens and legal constructions of ensuring the housing rights of citizens

Corresponding author: Viktoriia Yefremenko; e-mail: v.v.yefremenko@donnaba.edu.ua 187

in the conditions of armed aggression of the russian federation, as well as the issue of implementing the housing rights of forced migrants in Ukraine. The number of information messages about damaged or destroyed housing as a result of the armed aggression of the russian federation from citizens of Ukraine through the Ukrainian electronic service of public services «Diya» was considered, as well as the most affected regions were determined. The possibility of Ukrainian citizens who have suffered from military aggression to appeal to the European Court, which acts on the basis of the European Convention on Human Rights and the Universal Declaration of Human Rights, and the controversial issues of receiving compensation in the event of such appeals have been revealed. The draft law on compensation for damage and destruction of certain categories of real estate objects as a result of hostilities, terrorist acts, sabotage caused by the military aggression of the russian federation was analyzed and the main amendments to this draft law were established. The main theses of the Law of Ukraine «On compensation for damage and destruction of certain categories of immovable property as a result of hostilities, terrorist acts, sabotage caused by the armed aggression of the russian federation against Ukraine» and the State Register of Property Damaged and Destroyed as a result of hostilities and terrorist acts were studied, sabotage, the armed aggression of the russian federation against Ukraine, and the main methods, process and conditions of receiving compensation have been updated. The main issues of preparing documents for receiving compensation for real estate destroyed as a result of the armed aggression of the russian federation have been determined. Problematic issues of compensation for the destruction of non-residential real estate of enterprises are analyzed. The need to support enterprises in matters of compensation for destroyed or damaged non-residential real estate, as business entities and their role in supporting the state economy, is substantiated. The list of documents that business entities need to receive future compensation for destroyed or damaged non-residential real estate has been established.

Key words: documents, compensation, destroyed or damaged real estate, armed aggression, citizens of Ukraine.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.187

Received 14.11.2023

Постановка проблеми. Після 24 лютого 2022 року життя багатьох українців змінилося. Після початку повномасштабного військового вторгнення росії в Україну багато громадян зіштовхнулися із низкою проблем – руйнування та пошкодження їх житла внаслідок ракетних атак та прямого військового впливу, що набуло дуже масового характеру в різних областях України. Найбільше постраждали міста й села, в яких безпосередньо проходили бойові дії на півночі, сході та південному сході України. Як оцінити економічні збитки руйнувань? Які варіанти компенсацій за пошкоджене майно? Чи дає держава якісь гарантії щодо відновлення зруйнованого чи знищеного житла? Відповідь на ці питання полягає в проведеному науковому дослідженні стосовно питання підготовки документів для отримання компенсації за нерухоме майно, зруйноване внаслідок збройної агресії росії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання компенсації за нерухоме майно, зруйноване внаслідок збройної агресії росії, досліджується науковцями не часто з огляду на новизну даної проблеми. А питання забезпечення житлових прав громадян актуальне завжди і має ряд наукових досліджень, які відображені в роботах науковців: Ю. В. Кириченка [1], який у своїх роботах досліджує питання конституційного права на житло в Україні, аналізує досвід європейських країн; М. М. Батенчука [2], який проаналізував правові конструкції забезпечення житлових прав громадян в умовах збройної агресії російської федерації; О. І. Чайковського [3], який у своїх роботах досліджував умови та принципи реалізації захисту права на житло в Україні; І. Данилова [4] та А. Бобкова [5], які досліджували питання реалізації житлових прав вимушених переселенців в Україні.

Метою дослідження є аналіз проблем і можливостей щодо підготовки документів для отримання компенсації за нерухоме майно, зруйноване внаслідок збройної агресії росії.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: проаналізувати законопроект про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації та визначити

основні суперечні питання; розкрити способи, процес та умови отримання компенсації за пошкоджене або знищене майно; визначити основні питання підготовки документів для отримання компенсації за нерухоме майно, зруйноване внаслідок збройної агресії росії; проаналізувати проблемні питання компенсації за руйнуваннями нежитлової нерухомості підприємств.

Для вирішення поставлених завдань використано методи: аналізу, узагальнення, індукції, дедукції, аналогії, системного підходу, статистичний.

Виклад основного матеріалу. Станом на вересень 2023 р. через український електронний сервіс державних послуг «Дія» від громадян України надійшло 506 311 інформаційних повідомлень про пошкоджене або зруйноване житло. Найбільше постраждали Київська, Чернігівська, Харківська та Донецька області [6]. Звісно, що кількість поданих заяв не відповідає реальній кількості пошкодженого або зруйнованого житла в зв'язку з тим, що не всі подають заяви на отримання компенсації з різних причин (наприклад, власники проживають за кордоном або власники житла загинули).

Слід зазначити, що українці, які постраждали від військової агресії росії, чие житло постраждало, могли звернутися до Європейського суду, який діє на основі Європейської конвенції з прав людини, Загальної декларації з прав людини, ухвалені після Другої світової війни 1948 року. У переліку питань, з яких можна подати позов до ЄСПЛ, є зруйноване житло. Подати позов можна в електронному вигляді на сайті, що значно полегшує подання документів, а паперові копії та заяву можна надіслати Укрпоштою, ця послуга є для відправника безкоштовною. Сума компенсації від ЄСПЛ – від 5000 до 30000 євро. Розглядається питання від одного року, ймовірність отримання компенсації є дуже високою.

Але є інша сторона цієї ситуації. 15 березня 2022 року російська федерація заявила про вихід з Ради Європи, 16 вересня 2022 року вона перестала бути офіційно країною учасницею Європейської конвенції про захист прав людини, а в березні 2022 року держдума російської федерації ухвалила поправки до закону, в яких йдеться, що всі рішення ЄСПЛ, винесені після 16 березня 2022 року, до виконання в росії не підлягають.

Експерти, які займаються аналізом цієї ситуації, не готові відповісти на запитання, що відбуватиметься із заявками, поданими до 16 жовтня 2022 року, адже юридично росія залишалася країною-учасницею Конвенції протягом 6 місяців і мала виконувати її норми.

У свою чергу, в Україні 24 березня 2022 року було оприлюднено Проект Закону про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації [7]. В цей законопроект було подано понад сімсот правок [8], які вимагали розгляду. Якщо узагальнити основні з них, то це:

- надання компенсації не лише громадянам України;
- збільшення площі житла, за яку передбачено компенсацію, понад 150 м²;
- надання компенсації не тільки за житлову нерухомість, а й за інше майно (наприклад автотранспорт);
- створення та робота державного реєстру нерухомості, яка потребує відновлення;
- дозвіл вільного використання компенсаційних виплат та інші.

Відповідно Закон був підписаний лише 23 лютого 2023 року та набув чинності 22 травня 2023 року.

Слід звернути увагу на основні тези Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України» та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного

внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, збройною агресією російської федерації проти України [9].

Компенсація надаватиметься трьома способами:

1. Надання грошової компенсації вартості пошкодженого або знищеного майна. Якщо власник пошкодженого чи знищеного майна вибрав цей вид компенсації, він зможе отримати суму грошових коштів на зазначений ним рахунок, відкритий у банківській установі країни.

2. Фінансування нового будівництва шляхом фінансування будівництва нового об'єкта нерухомого майна з рівноцінною площею не більше 150 м² за один об'єкт нерухомості.

3. Фінансування виконання будівельних робіт з відновлення пошкодженого спільного майна багатоквартирного будинку. Цей вид компенсації може надаватися за бажанням отримувача компенсації за пошкоджений об'єкт нерухомості, а саме, багатоквартирний будинок. Таке фінансування передбачено для об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельних (або житлових) кооперативів, які здійснюють утримання відповідних будинків та провели відновлення пошкодженого спільного майна багатоквартирного будинку.

Заявку на отримання компенсації можна подати двома способами:

1. Через портал електронних послуг «Дія», розділ послуги «Відновлення», потім заповнення повідомлення про пошкоджене майно та подання заяви на виплату.

2. Подання заяви у центрі надання адміністративних послуг міської чи сільської ради.

Слід зазначити, що майно має бути в електронному реєстрі речових прав на нерухоме майно, в іншому випадку подання заявки неможливе. Власнику пошкодженого чи зруйнованого житла необхідно замовити новий технічний паспорт із внесенням його в єдину електронну систему в сфері будівництва. Потім вже подати заявку до реєстраційної служби для реєстрації нерухомості в державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Це стосується громадян, які оформляли право власності на нерухомість до 26 жовтня 2011 року [10].

Також необхідно замовити довідку про несудимість. Ця послуга є на порталі «Дія». Отримання компенсації не передбачено громадянами, які мають кримінальні правопорушення за статтями щодо злочинів проти національної безпеки України. Наступним кроком необхідно оформити картку «Відновлення» у банках, які підтримують цю програму.

Після подання заяви на компенсацію збирається комісія з розгляду питань щодо компенсації, до якої входять представники органів місцевого самоврядування, оцінювачі та експерти за необхідністю. На розгляд комісії слід надати перелік необхідних документів:

- паспорт, ПНН;
- правовстановлюючі документи на будинок, квартиру;
- правовстановлюючі документи на земельну ділянку (за наявністю);
- технічний паспорт на нерухомість.

На сьогодні проводяться виїзди комісії по пошкодженому житлу.

Сума компенсації становить до 200 000 гривень за пошкоджене житло.

Комісія проводить технічний огляд пошкодженого житла, фіксує та вимірює кількість завданих збитків, складає кошторис на суму компенсації, виходячи з видів та кількості пошкоджень, на засіданні міської ради затверджує суму компенсації.

Затверджена сума компенсації надійде на карту «Відновлення», у разі:

- якщо житло зазнало пошкоджень після 24 лютого 2022 року внаслідок російської агресії;

- якщо громадянин-власник житла не виконав ремонт самостійно;
- якщо нерухомість не знаходиться на окупованій території;
- якщо житло підлягає відновленню.

Типи житла, на які видається компенсація:

- житлові приміщення;
- приватні будинки;
- квартири.

Кошти з картки «єВідновлення» можливо витратити:

- на ремонтні матеріали;
- на послуги з виконання ремонту.

Оплата по карті пройде під час здійснення покупок або замовлень у магазинах-партнерах програми, чий код МСС продавця знаходиться у списку, затвердженому Кабміном. Гроші необхідно витратити протягом дванадцяти місяців після нарахування на картку.

При виконанні ремонту самостійно, гроші за програмою «єВідновлення» отримати неможливо, передбачуваний варіант компенсації – за рахунок репарацій росії у майбутньому. За виконання часткового ремонту самостійно за програмою можна буде отримати суму, необхідну для завершення ремонту.

Компенсацію за програмою «єВідновлення» неможливо отримати за повністю зруйноване житло. Програму створено лише для отримання компенсації за пошкоджене житло. Оформити заявку на компенсацію на зруйноване житло можна через електронний портал Дія, або через ЦНАП, починаючи з 15 липня 2023 року. Заяви на зруйноване житло, подані раніше, до 22 травня 2023 року є дійсними. Для отримання компенсації за зруйноване житло власник має здійснити державну реєстрацію припинення права власності. Після цього власник зруйнованого об'єкта може вибрати бажаний спосіб компенсації. Комісія має розпочати розгляд заяв через 30 календарних днів.

Слід зазначити, що на сьогодні окрім держави кілька міжнародних фондів надають допомогу українцям, чиє житло постраждало під час військової агресії росії. Представник фонду оформляє заявку, перевіряє наявність правовстановлюючих документів на житло, спрямовує комісію оцінити збитки, після чого відбувається перерахування коштів на картку потерпілого, або виконання ремонту на певну суму. Міжнародна допомога працює за програмою «малі та середні ремонти». Сума компенсації від 1500 євро до 2500 євро. Така програма спрямована на відновлення пошкодження житла внаслідок військової агресії росії та працює найчастіше по реєстру актів пошкодженого майна, зафіксованих органами виконавчого комітету, але можуть працювати й автономно, приймаючи заяви безпосередньо від постраждалих громадян, чиє житло отримало пошкодження.

Не менш актуальним є питання компенсації за руйнуваннями нежитлової нерухомості підприємств. Підприємства, які залишилися в Україні, які були релоковані, які зберегли свою діяльність, сплачують податки, надають робочі місця та виконують інші соціально корисні функції для суспільства і держави, дуже важливі для економіки держави в умовах війни. Такі підприємства понесли вагомі збитки і намагаються «вижити». Тому питання компенсації для них повинно стояти на порядку денному в контексті майбутніх репарацій від росії та іншої можливої фінансової допомоги.

У свою чергу, представники бізнесу вже сьогодні готують документи для отримання майбутніх компенсацій за зруйновану або пошкоджену нежитлову нерухомість. До таких документів може відноситись: звіт про технічний стан несучих та зароджувальних конструкцій зруйнованих та пошкоджених будівель та споруд (обов'язкове внесення інформації до Реєстру ЄДЕССБ); акт складання за

результатами проведеного обстеження пошкодженого об'єкта (обов'язково внесення інформації до Реєстру ЄДЕССБ); дефектний акт зруйнованих та пошкоджених об'єктів (для комерційних об'єктів класу наслідків СС1); проектна документація щодо відновлення зруйнованих та пошкоджених об'єктів (для державних та комерційних об'єктів класу наслідків СС2, СС3); внесення інформації про пошкодження до електронного реєстру «Відновлення країни» органами місцевого самоврядування тощо.

Висновки. Проведене дослідження показало, що на сьогодні питання підготовки документів для отримання компенсації за нерухоме майно, зруйноване внаслідок збройної агресії росії, врегульоване державою частково. Поки що на компенсацію можуть претендувати тільки фізичні особи, які втратили (або частково втратили) своє нерухоме майно, таке, як житлові приміщення, приватні будинки, квартири. Питання компенсацій відносно суб'єктів господарювання за руйнуваннями нежитлової нерухомості підприємств не вирішено, хоча воно досить актуальне.

Conclusions. The conducted research showed that today the issue of preparing documents for receiving compensation for real estate destroyed as a result of Russia's armed aggression is partially settled by the state. So far, only natural persons who have lost (or partially lost) their real estate, such as residential premises, private houses, apartments, can claim compensation. The issue of compensation for business entities for the destruction of non-residential real estate of enterprises has not been resolved, although it is quite relevant.

Список використаних джерел

1. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в контексті європейського досвіду: монографія. Київ: Центр учбов. літ-ри, 2017. 540 с.
2. Батемчук М. М. Правова конструкція забезпечення житлових прав громадян в умовах збройної агресії російської федерації. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 1. С. 27–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2023.5>
3. Чайковський О. І. Умови та принципи реалізації захисту права на житло в Україні. *Юридичний вісник*. 2021. № 3. С. 156–162.
4. Данилова І. Реалізація житлових прав вимушених переселенців в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 16–18.
5. Бобкова А. Щодо реалізації права на житло внутрішньо переміщеними особами. *Правничий часопис Донецького університету*. 2017. № 1–2 (34). С. 3–13.
6. Омельченко Т. Голова профільного комітету - про принципи відбудови та відшкодування за зруйноване житло та інвестиційні можливості будівельного ринку URL: <https://mind.ua/publications/20262902-olena-shulyak-ukrayinci-vzhe-otrimali-bezposeredno-na-ruki-911-mln-grm-yak-kompensaciyu-za-znischchene-ta-z> (дата звернення: 22.09.2023).
7. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації: Проект Закону URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39283> (дата звернення: 22.09.2023).
8. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації: Порівняльна таблиця до проекту Закону України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1579919> (дата звернення: 22.09.2023).
9. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23.02.2023 р. № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (дата звернення: 22.09.2023).
10. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 р. № 1141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1141-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.09.2023).

References

1. Kyrychenko Yu. V. (2017). Aktualni problemy konstytutsiino-pravovoho rehuliuвання prav, svobod ta obov'язkiv liudyny i hromadianyna v Ukraini v konteksti yevropeiskoho dosvidu: monohrafiia [Actual problems of the constitutional and legal regulation of the rights, freedoms and duties of a person and a citizen in Ukraine in the context of the European experience]. Kyiv: Tsentr uchbov. lit-ry. 540 p.
2. Batemchuk M. M. (2023). Pravova konstruktsiia zabezpechennia zhytlovykh prav hromadian v umovakh zbroinoi ahresii rosiiskoi federatsii [The legal structure of ensuring the housing rights of citizens in the conditions of armed aggression of the Russian Federation]. *Juris Europensis Scientia*. No. 1. P. 27–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2023.5>
3. Chaikovskiy O. I. (2021) Umovy ta pryntsyipy realizatsii zakhystu prava na zhytlo v Ukraini [Conditions and principles of implementation of the protection of the right to housing in Ukraine]. *Yurydychnyi visnyk. Odesa, Helvetyka*. No. 3. P. 156–162.
4. Danylova I. (2017). Realizatsiia zhytlovykh prav vymushenykh pereselentsiv v Ukraini [Realization of housing rights of forced migrants in Ukraine]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. No. 3. P. 16-18.
5. Bobkova A. (2017). Shchodo realizatsii prava na zhytlo vnutrishno peremishchenymy osobamy [Regarding the realization of the right to housing by internally displaced persons]. *Pravnychi chasopys Donetskoho universytetu*. No. 1–2 (34). P. 3–13.
6. Omelchenko T. Holova profilnogo komitetu – pro pryntsyipy vidbudovy ta vidshkoduvannia za zruinovane zhytlo ta investytsiini mozhyvosti budivelnogo rynku [Head of the specialized committee – on the principles of reconstruction and compensation for destroyed housing and investment opportunities of the construction market]. URL: <https://mind.ua/publications/20262902-olena-shulyak-ukrayinci-vzhe-otrimali-bezposeredno-na-ruki-911-mln-grn-yak-kompensaciyu-za-znishchene-ta-z> (accessed: 22 September 2023).
7. Pro kompensatsiiu za poshkodzhennia ta znyschennia okremykh katehorii ob'ektiv nerukhomoho maina vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh viiskovoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii: Proekt Zakonu. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39283> (accessed: 22 September 2023).
8. Pro kompensatsiiu za poshkodzhennia ta znyschennia okremykh katehorii ob'ektiv nerukhomoho maina vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh viiskovoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii: Porivnialna tablytsia do proektu Zakonu Ukrainy. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1579919> (accessed: 22 September 2023).
9. Pro kompensatsiiu za poshkodzhennia ta znyschennia okremykh katehorii ob'ektiv nerukhomoho maina vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy, ta Derzhavnyi reiestr maina, poshkodzhenoho ta znyschenoho vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 23.02.2023 r. No. 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (accessed: 22 September 2023).
10. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Derzhavnogo reiestru rechovykh prav na nerukhome maino: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26.10.2011 r. No. 1141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1141-2011-%D0%BF#Text> (accessed: 22 September 2023).